

„Raduje se življenje nam, saj Radion pere sam!“

RAZUMNA MICA

Razumna Mica uživa svoje življenje. Ne muči se z žehtanjem ali krtačenjem, za njo dela Radion. Radion sam? Ja!

Perite tako:

»Raztopite Radion v mrzli vodi, denite poprej namočeno perilo v to raztopino, kuhajte 20 minut, nato pa izplahnite!«

Perilo je čisto in snežno belo! Drgniti in krtačiti je nepotrebno, ker perilu in rokam samo škodi in — se postane mogoče lepši od tega?

Varuje perilo!

Tov. Wudler: Glede stanarine in kuriva se izdajajo od oblasti nezakoniti odloki. Poverjenstvo UJU naj na stroške organizacije sodnijskim potom doseže končnoveljavni odlok zadnje instance.

Tov. Peček: Odpade naj kvalifikacija učiteljev, ki govori, pri katerih društvi učitelj sodeluje.

Tov. E. Tiran: Doseže naj se, da znana naredba državnega sveta, da namreč tečejo povišice plač od dneva podpisa dekreta, velja tudi v slučajih, ko se je slučajno za 24 ur prej podpisalo dekret, kakor pa bi smela povišica teči in ne samo, če se podpiše dekret še le par mesecev prepozno, kar je daleko pogostejše, in pomeni večkrat občutno materialno škodo.

Tov. Firm: Vloge — želji — predlogov in pri- tožb tovarišev na šolske oblasti naj bodo stvarne

in konkretne, da ne smešimo posameznikov, odnosno svojega stanu.

Tov. Peček — Ptuj: Kdo ima pravico do stano- vanja, ako je stalen šolski upravitelj dodeljen kakšni šolski oblasti ali ako zavzame kako drugo upraviteljsko mesto in ne upravlja upraviteljskih poslov?

Tov. Žolnir: Odsek naj razpravlja, kaj je pod- vzeti, da bo učitelju, ki je upokojen, brez presledka nakazana pokojnina.

Zaščita učiteljstva s strani oblasti:

Tov. Gačnik: V interesu vzgoje, posebno še nacionalne vzgoje, je nujna potreba, da oblasti ču- vajo ugled učiteljstva med narodom, posebno še v racionalno ogroženih območjih krajev.

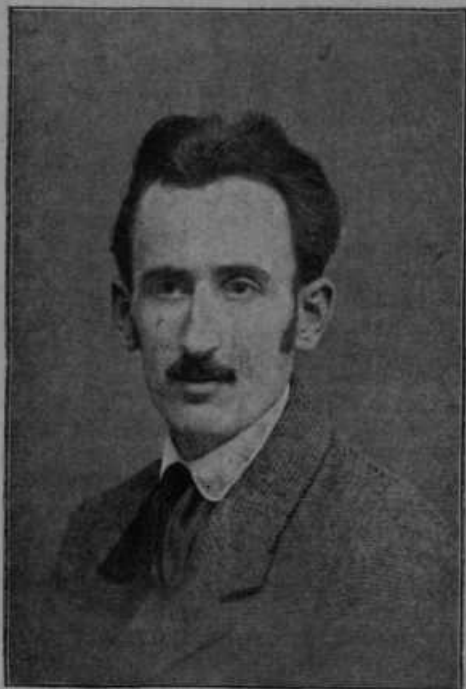
(Konec prihodnjic.)

Vokalni koncert „Zbora slovenskih učitelja UJU“.

Dvorana Hrvatskog glazbenog zavoda, dne 14. I. 1928.

U Zagrebu, 16. januara.

Slaveni imadu samo jedan put, po ko- jemu treba da idu, ako žele da manifesti- raju u muzici svoj rasni tip. To je »zbora«.

Srećko Kumar, zborovodja pevskega zbora UJU učiteljstva v Ljubljani.

Život Slavena, onaj patrijarhalni i pri- rođeni prolazi gotovo uvijek u uskom do- diru druga sa drugom, čovjeka sa čovjekom ili plemena sa plemenom. Imademo dokaz za to u našim pučkim obredima, koji se u sva- ko doba godine, pod svim duševnim raspo- loženjima gotovo neizmijenjeni javljaju kod sjevernih kao i kod južnih ili istočnih Sla-vena. Svadba, koleda, žetva, bažić ili pogreb, odnoga, te svoje duševne pokrete preljeva u skladnu zajedničku Pjesmu, izvedeci mu- ziku u »zbora«.

Ustavimo li se kod ovoga fakta, pa po- mislimo li na muziku, sa kojom su ti obredi u savezu, naći ćemo i opet jednu zajedničku osobinu: Sloven osjeća kolektivno u ovim zgodama, te svoje duševne pokrete preljeva u skladnu zajedničku Pjesmu, izvedeci mu- ziku u »zbora«.

Tako smo evo i kod toga anatemisano- ga »zbora«, kojega nastoje mnogi slavenski (a i naši) kompozitori da potcijene pred or- kestrom ili komornim ansamblom.

A to nije pravilo!

Zapadnjak, salonski Evropljanin, hoće sam da uživa u muzici, pa zatvara vrata svo- jega salona, plaća komorni ansambl, da mu izvodi muziku.

Sloven naprotiv izlazi pred kuću traži druga i pobratima, sabere šaku svojih i sam izvodi: za sebe i za sve, koji hoće da ga čuju i poznaju.

Tu je kardinalna razlika rasnoga tem- peramenta Slovena i Neslovena.

Sa željom, da još jednom podvučem po- stavljenu konstataciju, da je nama Sloveni- ma muziciranje u »zbora« prirodno, da je čisto naše, da je ono naša kulturna »prčija«, hoću da nadodam i to, da mi treba da zborni ansambl što više upotrebljavamo, da našu zbornu muziku evolucijoniramo do toga ste- penja, da naš »zbora« postane za Evropu jed- nako važan muzički izražaj, kao što im je i orkestar, i komorna muzika (ili ako želite, i »evropski« jazz).

Sa zadovoljstvom mogu da ustvrdim, da smo na dobrom putu, jer imademo dosta dobrih zbornih družina, a imademo i neko- liko zaista dobrih zbornih djela.

Prelazeći na svoju temu, bilježim s oso- bitim zadovoljstvom odličnu muzičku afir- maciju »Zbora Slovenskih Učitelja UJU«, u kojemu zboru sudjeluju naši narodni inte- lektualci, koji s pravim slovenskim uživa- njem pjevaju, drug do druga, svoju dragu slovenačku pjesmu!

Neopisiv trud i napor, jedini je honorar ovim idealnim ljudima, koji pješače po više sati, da uhvate voz za Ljubljanu, gdje vrše pokuse.

To im je najljepše priznanje, jer sam ovaj fakat bjelodano dokazuje, da postoje samo za to, što vole svoju pjesmu, i što žele da vrše lijepu nacionalnu kulturnu misiju.

Glasovno dobar zbor (oko 70 članica i članova), sa prvoklasnim ženskim ansam- blom, prikazao nam je novu i najnoviju slo-venačku zbornu pjesmu.

Ovaj njihov koncert naučio je i nas i njihov nećemo: nas, kojima su došli, tomu, kako treba da se inteligentno predaje tekst kompozicije, a da se kod toga sačuva mu- zička arhitektura djela, da se istakne važnost, a ukusno premosti ono »manje važno« u kompoziciji, što (možda izuzevši Bacha), go- tovo svaki kompozitor sagriješiti za volju »forme« ili ličnoga temperamenta.

Slovenski učitelji mogli su kod nas da opaze to, da ih je naša koncertna publika razumljela i toplo i bratski honorirala pri- znanjem za njihov duševni dar. Istodobno da je naša publika primila neka djela sa spontanom i općim oduševljenjem, a da je kod nekih ostala hladnija.

U čemu je stvar?

Današnji kompozitori na kulturnom Za- padu i Sjeveru, toliko su daleki u civilizaciji i u spoljašnjoj kulturi, da se kod njih već sasvim izbrisao trag nekadanje čiste rasne primitive. Seljak postao je tamo građanin, gospodin, čovjek sa određenim zanimanjem. Pučki se pjevač izgubio, obukao je odijelo velegrada, obolelo je i tjelesno i duševno, te je postao profesionalni literata. To je neizbježna evolucija koja i nas jednom čeka.

Muzičar Evropljanin uzima tekst svojih savremenih drugova pjesnika, pa ga tumači u svojoj muzici.

Naš narod opet, ostao je u velikoj ve- ćini još seljak. U njemu je živjelo i umiralo

mnogo primitivnih, bezimnih pjevača, koji su nam ostavili našu pučku pjesmu. U njoj su sabrani i gusto kondenzovani naši osje- ćaji, naše veselje i naša tuga.

Naši (jugoslovenski) pjesnici, kao u prkos, stali su da hvataju duh Evrope, pa su zapjevali onako, kako i njihovi umjetnički sličnici u »velikom svijetu«.

Dobili smo našu umjetnu liriku, koja (u većini slučajeva) nema biljega slavenskoga.

Navodim primjer.

Krasna lirika F. Zbašnika, koju je upo- trijebio L. M. Škerjanc za svoju zbornu kom- poziciju »Kmetijske pesmi«, ljepša je (po mo- jem dubokom uvjerenju) onda, kad je čov- jek čita. Ona je intimna i subjektivna. Kad je pjeva zbor od 70 ljudi, postaje ta delikatna lirika kolektivan osjećaj, a tu je i krivnja nje- zina promašena djelovanja na slušatelja: pjesma ostaje neizvježbana, jer svaki član ma- se ne može na isti način da tu liriku osjeti i istodobno muzički protumači. Tu je koli- zija teksta, muzike i reprodukcije tolika, da nije moguće uspostaviti ravnotežu.

Sasvim je druga stvar Župančičev »Ci- cibani«. U njemu je priprosti pučki duh pot- puno sačuvan, a kompozitor može da ga lako spremi za zbornu izvedenju, jer masa može laki, naivan ili groteskni duh teksta da ovlada i vjerno da predade slušateljima.

Prvi dio programa (Adamič »Vragova nevesta« i »Vijola«, ter Škerjanc »Kmetijske pesmi«) za mješoviti zbor postavlja najteže tehničke zahtjeve za zbor. U ovom su sluča- ju izvađači virtuosno izvršili svoju dužnost. Muzički su djela u ovom dijelu programa više interesantna sa stanovišta reproduktiv- noga.

Ne umanjujući serijoznost kompozicij- skog rada gg. Adamiča i Škerjancu, moram da priznam, da mi je opreka između lirskoga i koralnoga ansambla (dodavši k tomu i pot- puno instrumentalno pisane dionice zbora) mnogo oduzela od onoga primarnoga uživa- nja ove muzike, koje s pravom moramo da tražimo i da dobijemo od zborne kompo- zicije, koja nosi karakter kolektivnosti.

Drugi dio (ženski zborovi) gg. Lajovica (»Kolednici« i »Zabaci«), te Ravnika »Zimska pesma« i »Kmetijska«) uspostavio je opet onaj sklad između teksta i ansambla, u toli- koj mjeri, da su neke kompozicije i opeto- vane. Osobito ističem djela g. Ravnika (kod nas skoro nepoznata), koja su ostavila (osobita prva) dubok dojam. Izvrstan ženski zbor lijepih i punih glasova, virtuosno gibak i izrađen, ostao će nam u najljepšoj uspome- ni. Oba mlada pijanista diskretno su izvela dosta težak klavirski part.

Treći dio programa, sa kompozicijama gg. Lajovica (»Zlato v Blatni vasi«) i Ada- miča (»Svatovske«), našemu je shvaćanju zborne muzike najbliži, te je zaista tako naj- bolje završene ovaj interesantan program.

G. Adamič pošao je u svojim »Svatov- skim pjesmama« onim putem, kuda treba da mi svi podemo: pučkom obredu, jer je tu duh zborni nužno uvjetovan, a izražanja su sredstva najbrojnija i, što je glavno, sve je to samo naše: slavensko! Tu se javio i g. Krizaj, koji je lijepim glasom ukusno izveo svoj solo.

Požrtvovnomu zboru dokazala je naša muzikalna publika u dvorani, da ga je raz- umjela i zavoljela. O muzičaru, svojem drugu g. Srećku Kumaru, moram ja da kažem. Što? Za onaj ogromni duševni rad, koji je on proživio sa svojim idealnim pjevačima, našao je konačno rješenje: pokazao je na- ma, zagrebačkim slušateljima koncerta to, da je Slovenac kao interpret isto tako seri- zozan, kao što i mi nastojimo da budemo. Predstavio nam je braću Slovence u punoj njihovoj duševnoj moći, a onda je njegov pogled pao i na one, koji danas pate pod jarom tudinaca, u čistoj našoj slavenskoj Istri i Gorici, pa je osjetio sama sebe, sve svoje najljepše uspome. Taj je osjećaj prenio, u njih, i to je bolno, teško i moćno zazvučilo.

Ja sam razumio!
A vi?? —

Iza svega. Slovenački su učitelji posjetili Zagreb, svoje drugove učitelje i svoje dru- gove zagrebačke pjevače. Svi su ih spremno dočekali, još ljepše susretali i najljepše se radovali njihovu punomu uspjehu. Jedini su izostali oni, koji svakidan bacaju parole »Sve za našu pjesmu!« i t. d. Izostali su Ve- liki Hrvati (još »veći« od kralja Tomislava?) iz uglednoga »Saveza Hrv. Pjevačkih Dru- štava«. Cilindri gg. starješine predsjednika, artističkoga dirigenta, tajnika (i t. d.) ostali su u kutiji da budu izvađeni opet za kakovu »paradu«. Dolazak najidealnijih pjevača, koji pod najtežim prilikama pjevaju našu pjesmu, bit će, da je za ovu gospodu premalena »pa- rada«.

To je samo dokaz, da su svi oni, koji su izostali, (a nisu smjeli toga da učine!), možda veoma »Veliki Hrvati«, ali veoma, veoma mali ljudi!

To im kažem, kao rođen Hrvat, zagrep- čanin.

Zlatko Grgošević.

Splošne vesti.

— Za Jugoslovenski dački dom, ki ga misli postaviti Udruženje jugoslovenskega učiteljstva v Beogradu, je odobrilo prosvetno ministrtvo zbirko, ki naj se vrši po vseh šolah države od 3. do 10. februara 1928. »Narodna Prosveta« primaša tozadevni oklic v srbohrvatskem in slovenskem jeziku na vse učiteljsvo, da naj skuša od vsakega učenca dobiti vsaj dar 1 Din.

— Zakon o osnovnih šolah. V ministr- stvu prosvete je dovršena definitivna stili- zacija novega zakona o osnovnih šolah. Ka- kor poročajo listi, namerava ministrtvo pro- svete v najkrajšem času predložiti načrt Na- rodni skupščini.

— Nove plače sodnikov. Po sprejetju načrta ostanejo sodniki v kategorijah in sku- pinah uradniškega zakona. Položaj sodnika se prične s 6. skupino I. kategorije. Po 4 le- tih napreduje v 5., po nadaljnjih 5 letih v 4., po nadaljnjih 4 letih v 4. B, po nadaljnjih 5 letih službe v 3. skupino v izjemo, da pridejo sodniki okrajnih sodišč v 3. skupino šele po 22 letih sodniške službe. Položajna plača predsednika okrožnega sodišča in apelacij- skih sodnikov se začne s 4. skupino I. kate- gorije. Napredujejo pa ti sodniki po 14 letih službe v 4. B skupino. Če pa so bili štiri leta predsedniki ali apelacijski sodniki ali so do- vršili 18 let sodniške službe, napredujejo v 3. skupino I. kategorije. Podpredsedniki ape- lacijskih sodišč imajo položajno plačo 3. skupine. Napredujejo po štirih letih v 3. B skupino. Ravno tako napredujejo apelacijski sodniki po 8 letih v 3. skupino. Predsedniki apelacijskih sodišč in sodniki kasacijskih so- dišč imajo položajno plačo 2. skupine. Po štirih letih napredujejo v 2. B skupino. Pre- sedniki kasacijskega sodišča imajo plačo dr- žavnega podtajnika. S tem so se uvedle za možnost napredovanja tri nove skupine, in sicer 2. B skupina s položajno plačo 45.000 Din, 3. B s 39.000 Din, 4. B s 18.000 Din polo- žajne plače. Glede osnovne plače, stanarine ter osebnih draginskih doklad veljajo do- ločbe uradniškega zakona. Specijalne sodni- ške doklade so se mesečno določile tako: le: Sodniki okrajnih in okrožnih sodišč 1000 Din. Sodniki okrožnih sodišč po štirih letih 1200 Din. Predstojniki okrajnih sodišč 1500 Din. Predsedniki okrožnih sodišč in apelacijski sodniki 2000 Din. Podpredsedniki apelacij- skih sodišč 2500 Din. Predsedniki apelacij- skih sodišč in kasacijski sodniki 3000 Din. Podpredsedniki kasacijskega sodišča 3500 Din. Predsednik kasacijskega sodišča 4000 Din. Sodniški pripravniki, pristavi in sekre- tarji imajo položajno plačo 9., 8. in 7. sku- pine. Sodniki-pripravniki imajo doklado po 200 Din. Pristavi in sekretarji po 600 Din

